

06 februari 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsoptvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [datum],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mw. I.T. van Delft-Duivestein, werkzaam bij
Rechtspraktijk Drost B.V., gevestigd te Hengelo,

tegen:

wijlen **[naam]**,
geboren te [plaats] op [datum], overleden op [datum], de persoon over
wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven pastoor te [plaats].

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 12 juli 2011. Op 3 oktober 2011 is bij de griffie namens [naam] van het Aartsbisdom Utrecht een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van [naam], Hoofd Bureau Officialaat van voormeld Aartsbisdom.

Op 22 december 2011 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mw. Van Delft voornoemd en door dhr. Y.P.J. Drost, rechtskundig adviseur en algemeen directeur van Rechtspraktijk Drost B.V. die namens klager een pleitnotitie heeft overgelegd.

Namens aangeklaagde/het Bisdom is verschenen [naam] voornoemd.

2. De klacht

2.1. Klager was in de periode 1975-1977 misdienaar in de [kerk] te [plaats]. Aangeklaagde was hier pastoor en stond in aanzien bij de dorpsgemeenschap.

Klager heeft aanvankelijk zonder problemen de mis gediend. Vervolgens moest klager, na een ochtendmis of begrafenis, als enige van de twee misdienaars blijven om het laatste op te ruimen in de sacristie. Aangeklaagde deed dan de deur op slot en begon te kietelen totdat klager op de grond moest gaan liggen. Vervolgens ging de boven- en onderkleding uit. Er werd gekieteld in de lies. Aangeklaagde vroeg of klager daar tegen kon. Er werd niet gewacht

op antwoord en aangeklaagde was zo verstijfd van angst dat hij ook niets meer kon uitbrengen. Vervolgens werd er met zijn geslachtsdelen gespeeld. Ook als klager aangaf niet meer te willen, werd er niet geluisterd. Pas als hij schreeuwde om hulp of begon te huilen, stopte aangeklaagde met zijn handelingen. Dan moest klager beloven dat er niets gebeurd was en werd de deur geopend, waarna klager kon wegvlugten. De angst om de mis te dienen werd steeds groter. Klager heeft op het laatst zelfs een touw met veel knopen om zijn broek vastgemaakt maar ook dat weerhield aangeklaagde niet van zijn misbruik. Klager voelde zich wanhopig, onbegrepen en vreselijk alleen.

In twee jaar tijd is het ten minste zes keer gebeurd.

2.2. Klager heeft er thuis nooit over verteld, hij probeerde wel signalen af te geven. Ook onderling werd er niet door de misdienaars over gesproken omdat klager dacht dat hij de enige was.

Als gevolg van het misbruik kan klager moeilijk contact opbouwen met anderen. Hij reageert buitenproportioneel en agressief op gezagsdragers en is het vertrouwen in de medemens kwijt. Nu alles in het nieuws komt, roept dat zoveel gevoelens op dat hij daarmee geen kant meer opkan en hulp moet gaan zoeken om het misbruik te verwerken.

2.3. In de pleitnotitie worden onderdelen geciteerd uit – kort gezegd - het “Rapport Deetman, deel 1”, waaruit naar voren komt dat aangeklaagde eerder, in een andere parochie ([parochie] in [plaats]), ‘in de fout’ is gegaan en op zijn gedrag is aangesproken. Nadat hij spijt had betuigd en beloofd had het nooit meer te doen, kreeg hij in [jaar] een benoeming als pastoor elders. Het zou snel ontdekt zijn dat het daar (in [plaats]) al weer mis was gegaan.

2.4. Klager wenst erkenning van het leed dat hem door de aangeklaagde is aangedaan en erkenning van de moed die nodig is om zijn misbruikgeschiedenis ter kennis te brengen van de Klachtcommissie.

Voor klager is het belangrijk dat de aartsbisschop van het Aartsbisdom Utrecht zijn spijt betuigt en verontschuldigen aanbiedt, wellicht in een gesprek daartoe. Evenzo belangrijk zijn voor hem spijtbetuigingen en verontschuldigen van de zijde van het parochiebestuur in [naam], evenals van de zijde van Kardinaal [naam] die – op de hoogte zijnde van de brief van de huishoudster (zie onder 3.) – niets heeft gedaan om het leed van de slachtoffers te verlichten.

Omdat deze commissie niet bevoegd is tot vergoeding van schade heeft klager dit onderdeel van de klacht ingetrokken.

3. Het verweer

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven.

[Naam] heeft in zijn reactie een schets gegeven van de levensloop van aangeklaagde. Aangeklaagde was vanaf [datum] als pastoor werkzaam in [plaats]. Hij is op 56-jarige leeftijd overleden en op [datum], volgens de [krant] onder massale belangstelling van de inwoners van [plaats], op het parochiële kerkhof in [plaats] begraven.

In 1983 ontving [kardinaal] een brief gedateerd 6 september 1983 van een vrouw die 18 jaar als huishoudster op pastorieën werkzaam is geweest waarin zij ook melding maakte van een door haar waargenomen voorval in de sacristie van de [kerk] te [plaats]:

“ een misdienaar op de vloer van de sacristie met de broek af en de pastoor (aangeklaagde) lag er op de knieën bij.” In een notitie bij deze brief wordt gemeld dat het voorval al enige jaren bekend was, dat enige malen met hem (aangeklaagde) is gesproken, dat hij spijt heeft en dat het een incidentele gebeurtenis is geweest die zich niet meer zal herhalen.

Naar aanleiding van een eerder bij de commissie ingediende klacht (nummer 2010T014) is navraag gedaan bij [naam], vicaris-generaal van het Aartsbisdom Utrecht van 1969 tot 1992. Deze heeft meegedeeld dat het gedrag zoals genoemd in de brief destijds in september 1983 reeds enige jaren in kleine kring bekend was maar dat dergelijke informatie zeker niet bij hem bekend was ten tijde van de pastorale werkzaamheid van aangeklaagde in [plaats] en ten tijde van de overplaatsing van aangeklaagde naar [plaats]. Het is hem niet bekend wie met aangeklaagde over de inhoud van de brief heeft gesproken en waar en wanneer deze gesprekken hebben plaatsgevonden.

Ter zitting heeft [naam] medegedeeld dat hij niet wist dat ten tijde van de overplaatsing van aangeklaagde van [plaats] naar [plaats] seksueel misbruik door aangeklaagde reeds bekend was bij het Bisdom. Hij meent dan ook dat een ernstige bestuursfout is gemaakt door aangeklaagde destijds onvoldoende te monitoren.

4. De beoordeling

4.1. Van toepassing is de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder: de Procedure). Volgens artikel 2.1 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij een ander onder dwang of in een afhankelijkheidssituatie seksuele handelingen moet uitvoeren of ondergaan, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden, waardoor de geestelijke en/of lichamelijke integriteit wordt geschonden. Onder dwang kan onder meer begrepen worden: fysiek geweld of de dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage.

4.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 2.1 van de Procedure.

4.3. Er zijn ongeveer 35 jaren verstreken sedert het feit dat klager aangeklaagde verwijt zich heeft afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde is dit feit niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

Klager is ten minste zes keer door aangeklaagde ontkleed en aan zijn geslachtsdelen betast, waarmee aangeklaagde bleef doorgaan ook wanneer klager aangaf dat hij moest stoppen.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld. Daarnaast blijkt uit de verklaringen van de de klagers met de klachtnummers 2011T281 tot en met 2011T286 en 2011T288 en 2011T435 (acht andere klagers) dat aangeklaagde bij hen soortgelijke seksuele handelingen heeft verricht onder soortgelijke omstandigheden. Voorts zijn eerder twee klachten tegen aangeklaagde betreffende seksueel misbruik van misdienaars in de tijd dat hij kapelaan was in de [parochie] te [plaats], bekend onder klachtnummer 2010T014 en 2010T144, door de Klachtencommissie gegrond verklaard.

4.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidssituatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 11 en 12 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem een persoon met aanzien en (kerkelijk) gezag.

4.5. Bijzonder aan de onderhavige klacht is dat klager deel uitmaakt van een groep misdienaars die allen door aangeklaagde zijn misbruikt. Klager en de andere slachtoffers woonden ten tijde van het misbruik in een kleine hechte dorpsgemeenschap (destijds +/- 1800 nu +/- 3200 inwoners) waar de aangeklaagde op handen werd en met name door de oudere generatie nog steeds wordt gedragen. Klager en de andere slachtoffers wonen nog steeds in of

in de directe nabijheid van het dorp. Meerdere klagers ervaren weerstand en vijandigheid van het huidig kerkbestuur en van dorpsgenoten als het misbruik ter sprake wordt gebracht, hetgeen door hen als extra schrijnend wordt ervaren.

4.6. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. Daarom zal de Klachtencommissie zich bij haar advisering richten op de vermindering van het leed dat klager is aangedaan. [Naam] heeft daartoe een eerste stap gedaan door ter zitting namens het Aartsbisdom Utrecht het leed te erkennen en oprecht spijt te betuigen.

4.7. De Klachtencommissie merkt ten overvloede op dat klager zich voor het verkrijgen van schadevergoeding dient te wenden tot de Compensatiecommissie.

5. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Aartsbisschop van Utrecht de klacht gegrond te verklaren.

De Klachtencommissie beveelt de Aartsbisschop van het Aartsbisdom aan om in een gesprek verontschuldigen en spijtbetuigingen aan te bieden en te bevorderen dat ook kardinaal [naam] en het kerkbestuur te [plaats] het leed dat is aangedaan tegenover klager erkennen en spijt betuigen.

Tenslotte adviseert de klachtencommissie aan de Aartsbisschop om in overleg te treden met het Kerkbestuur teneinde te onderzoeken hoe het Kerkbestuur kan bewerkstelligen dat klager (en zijn medeklagers) niet langer wordt (worden) gezien als degene(n) die de nagedachtenis van [aangeklaagde] bezoedelen, maar in tegendeel juist als slachtoffer van diens handelen.

Dit advies is vastgesteld op 06 februari 2012 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, Zr. J.G.M. Verwijs, O. Praem. en prof. dr. H.B.M. van de Wiel, leden, bijgestaan door drs. M.G.M. van Rijnstra, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Op grond van art. 16.4 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Aartsbisschop van Utrecht en aan klager verzonden.

Op grond van art. 18.1 van de Procedure stelt de Aartsbisschop binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 18.2 van de Procedure geeft de Aartsbisschop daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 18.3 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Aartsbisschop.